Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 200 szám. Szerda, szeptember 2.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utcza 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD szept. 1.

Recrudescunt . . .

Kicsoda ismerte e szót régebben, mig a történet világitó fáklyájával be nem mutattak abba az ürbe, a hol Magyarország, a magyar nemzet története hiányos volt.

Recrudescunt vulnera!

Tehát igazán megujulnak a nemes magyar nemzet sebei, amiket a Rákóczy-korszak emberei ismertek akkor és ismerünk immár mi is.

Volt egy időszak, amikor még a tárogatót is üldözték, tüzre hányták vagy összetörték, mert azt hitték, hogy ennek a hangja égeti, marja azokat a sebeket, a melyeket I. Lipót császár és magyar király tanácsosai ütöttek a nemzet testén és gyötörték a magyar sziveket.

Ezt a hires kiáltványt egy régi magyar dal előzte meg.

Jaj már minékünk, magyar nemzetnek.
Kik feltámadtunk rebelliseknek,
Szuhaj Mátyás, Zákány Tamás!

A magyar nemzet sebeihez hozzá ütődtek a bujdosók szenvedései, akik erdőkben, mocsarakban bujdokoltak az idegen zsoldosok elől, mig végre eszökbe jutott, hogy a Rákóczy-nemzetség sarja, Rákóczy Ferencz, gróf Bercsényi Miklóssal, Lengyelországban, jószágain időzik, hát elküldötték érette Szalontai Jánost.

Rákóczy Ferencz igy tudta meg, hogy várják Magyarországon, meg is mondta, hogy a tokaji szüretre elmegyen.

Nohát elindult és még az sem téritette vissza, hogy Dolhánál Károlyi Sándor főispán feles nemesekkel és a szatmármegyei banderiummal rajta ütött a Rákóczyt váró bujdosókon, szétverte őket, zászlójukat Bécsbe vitte és itt tudták meg, hogy valami fergeteg jő a Beszkidek felől, melynek zúgása ezt harsogja:

Pro pátria et libertate!

És ez a fergeteg végig zúgott nagy Magyarországon, átcsapott Bécs külvárosáig.

Pro pátria et libertate!

Vér és tüz járt nyomdokában, égett Ausztria, és a szomszéd határ mindenfelől.

Nyolcz évig harczolt a nemzet.

A majthényi-szántón az alkotmány visszaállitásának kikötése mellett letette a fegyvert a kurucz és Rákóczy Ferencz hontalanná, számüzötté, bujdosóvá lett, épen ugy, mint a dolhai csata előtt.

És jött Mária Terézia nagy korszaka, a mikor Rákóczy kuruczai világverő óriásokká lettek és megmentették a dinasztiát és a trónt.

Hát ez volt akkor a magyar önérzetébe bele vésve, igy volt beültetve a hazaszeretet a monarchikus eszmék közzé.

Ezt a nagy Rákóczy-korszakot ünnepli most a magyar nemzet. Ennek kétszázéves évfordulóján megmozdult ismét a nemzet szive.

És hogyha a képviselőház nem tudott eszmét adni a nemzetnek, a vármegyék, városok, faluk, magánházak családi körei felvetették az eszmét, épen ugy mint egy századdal ezelőtt:

Recrudescunt vulnera! Felujulnak a sebek.

A képviselőházban tanácstalanul állanak a szabadelvü párt oszlopos tagjai, kezükben nincs egyéb mint a Budára hivó levél és a nemzet, pártkülönbség nélkül ünnepli II. Rákóczy Ferenczet, megzendülnek a tárogatók, a régi magyar dalok, énekek ott zengenek a templomokban, a sikon, a nagy palotákban.

Zemplén, Kassa, Szatmár és a még több és több vármegyék és városok feleelevenitik azt a kort, amikor nemzeti követelésekkel állott elő a magyar.

Önkénytelenül tolul az ajkakra a Rákóczy-kor számos melódiája, mintha az a nagy érző hur rezdülne meg a szivekben, mely nagy tettekre képesit.

III. Károly magyar király uralkodása alatt ki hitte volna, hogy a bajor herczeg fogja majd kezét kinyujtani az osztrák örökös tartományokra! És kinyujtotta.

Ki gondolta volna azt, hogy II. Rákóczy Ferencz kuruczai fogják megmenteni a trónt, a dinasztiát, az örökös tartományokat?!

Hiszen amennyivel erősödött a magyar nemzet III. Károly alkotmányos uralma alatt, annyival lett erősebb is a trón, a dinasztia, az örökös tartományok megvédésében.

— Te adtad uram! — leányodnak hozom segitségül!

Vitam et sangvinem pro rege nostro Maria Theresia!

És a vihar készülődik már is.

Amott a Balkán rettenetes forrongásban van. A török beteg ember, képtelen

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Heine utolsó barátja.

Irta: **A. Brisson.**

A csöndes, poétikus Lepic-utczában, Párizsban, él egy nyolczvanhárom éves, érdekes arczu, hófehér öreg ur: M. Philibert Audebrand. A mai fiatal kor nem ismeri a mult század első felének ezt az emberét. Elfeledve, csöndes magányában ma már csak az emlékeinek él, meg a tudománynak. Pedig — hej! — jól ismert név volt valamikor az Audebrand neve; akkoriban, az 1830-as években, mikor a Maison d'or volt Párizs közepe és a Charivari az eleganczia hirlapja, ő volt Párizsnak egyik legszellemesebb toilforgatója. Dumas, Aurelian Scholl és George Sand korának volt a gyermeke az a szép, fehér hajú aggastyán, akinek magas »fátermörderje«, allonge-modora valóságos anakronizmusnak tetszik a mai villanyos században.

Mi — kevesen — akik ismerjük az öreg urat, azt tudjuk róla, hogy ő volt Heine utolsó barátja.

Ha sétám olykor elvisz a Lepic-utczába, becsöngetek azon a kertajtón, mely a M. Audebrand házához vezet.

O pedig mesélget nékem, réveteg szemeit reám szögezve; és feltárja előttem annak a költészettel teli kornak a világát, melyben még postakocsin utaztak az emberek és a szerelem uralkodott mindenek felett.

*

A Montmartre-kapu közelében volt a kávéházunk, amely hires volt akkoriban a látogatóiról. Az irodalmi nagyságok és a kritikusok jelesei ott gyülekeztek össze az esteli órákban, hogy egy-egy pohár ital mellett nagyratörő eszméiket megvitassák. Sue, Gautier, Saint-Victor voltak a bohémtanya vezérei, kiknek szavai valamennyiünkre nagy befolyással voltak.

Olykor két ur is ellátogatott a bohémkompániába, akiket valamennyien szerettünk, habár csipős czinizmusokkal sokszor vitába keverték a békés társaságot.

E ké ur egyike: magas, szőke szakállas, halovány ifju, szokatlan élénkségü szemekkel és nőies finomságu kezekkel, — egy német poéta volt, szivvel azonban franczia: Heine Henrik.

A másik, aki állandóan vele volt, mintha csak árnyékául szegődött volna: Alexandre Weil, a poéta barátja.

Abban a pillanatban, amikor Heine a kávéházba lépett, egyszerre megszünt minden társalgás. Az idegenek, akik nem voltak tagjai a bohém társaságnak, közelebb huzódtak asztalunk köré, hogy lássák és hallják azt az em-

Iskolai idényre
leány és fiu fehérnemüek bármely intézet előirása szerint, mérték után is.

Továbbá carlsbadi czipők, csizmák, galocsnik, kalapok, sapkák, ingek, gallérok, kézelők, lábravalók, nyakkendők, keztyük, harisnyák, zsebkendők, inggombok, pénztárczák, fésük, kefék, szappanok, esőrenyők, utazó-bőröndök, téli alsó ingek, nadrágok, gamáslik, törülközők, madráczok, szalmazsákok, ágy- és paplanlepedők, gyapju takarók, chiffonok, vásznak, crettonok, barchettek, bélésáruk stb. **feltünő olcsó árak mellett.** 9

Keresztény üzlet! **Telefonszám 76.**

FÁBRY TESTVÉREK
nagy áruházában
Nagyvárad, Olaszi, Fő-utcza.

elnyomni vagy hogyha elnyomja, fölüti fejét a tüz, a láng, a füst ujra.

A macedoniai görög és albán tür, még azt is türi, hogy falvait felégessék.

A macedon bandák elérték azt, hogy kevés idő mulva késekkel, jatagánnal, handsárral rontanak egymásra a különböző nemzetek ott és fegyverrel kényszeritik a még nyugvó, de már is izgatott Európa többi nemzeteit.

A Balkán felé csakis az erős magyar nemzet tekinthet biztosan, mint az Arpádok és Hunyadyak idejében.

Hogyha a történelem eseményei ismétlődhetnek (mert ismétlődhetnek!) akkor a lábait szilárdan megvetett magyar állhat elő ismét szemben minden hatalommal, mert csakis a magyar nemzet érezheti a veszélyt, ami a Balkán felől nyugatot fenyegetheti.

Nagy nemzeti erőt képviselnek az országban megnyilatkozó szabadelvü pártok, amelyek itt a vidéken tudják, érzik, hogy mi az, ami megmentheti létünket és nyilt kifejezést is adnak követeléseiknek.

Mig amott Budapesten mintha egyre csak tanakodnának az urak és nem akarnának tenni semmit.

Ha a magyar nemzet élni akar, ujra fel kell támasztania azt az őserőt, ami II. Rákóczy Ferencz kuruczait fentartotta I. József, III. Károly és Mária Terézia korában. *Sinopeus.*

Szerbia Törökország ellen.

A külföldi hatalmak képviselői szenzációs dolgoknak jöttek nyomára Szerbiában, ahol hatalmas akczió folyik a maczedoniai forradalom támogatása czéljából. Az akczió eddig nagy titokban történt s csak most került nyilvánosságra. Egész Dél-Szerbiában folyik a toborzás a maczedoniai felkelés számára s eddig már több mint háromezer szerb harczol Albánia szabadságáért.

A pánszláv mozgalmak egyik központja a Magyarországban székelő nagy szláv egylet, a melynek elnöke A. J. Tscherep-Spiridovits az elmult hónapokban utazta be Szerbiát, ahol a hivatalos körökkel tárgyalásokat folytatott. E tárgyalások eredménye az, hogy nyiltan folyik a toborzás Szerbiában az albán forradalom javára s hogy a szerb fölkelők élén egy szolgálatban levő szerb alezredes áll, ő szolgáltatja ki a felkelőknek a fegyvereket, lőszert s a pénzt, ugy hogy a szerb csapatok teljesen felszerelve kerülnek a török területre, ahova eddig már több mint 3000 felszerelt embert küldöttek Szerbiából. E felkelőket 40 szerb nemzeti ruhába öltözött tiszt vezényli a török ellen vivott guerilla harczokban. A csapatok fővezénylete egy szolgálatban levő őrnagyra van bizva. Legközelebb a Szerémségben s a Bánátban is megkezdik a toborzást s viszik a magyarszerbeket a török ellen.

Belgrádba a moszkvai nagy szláv egylettől eddig tekintélyes összegek érkeztek a forradalmi mozgalom támogatása czéljából, de még több pénzt várnak.

Bizonyos, hogy a maczedoniai forradalmi bizottság és Szerbia között megállapodás történt a forradalom támogatása dolgában.

Legközelebb általános lesz a forradalom Maczedoniában s akkor Szerbia nyiltan állást fog foglalni a forradalom mellett s részt vesz a Törökország elleni háboruban.

A balkáni forradalom.

Belgrád, szeptember 1. Bulgáriából érkező hirek szerint Armentiben a lázadók több mit 400 lakost lemészároltak.

Rakovoban és Delniczében a felkelők felperzselték a házakat és kegyetlenül legyilkolták az ellenszegülőket.

Kitura és Milovo helyiségekben a lakosságnak sikerült a lázadókat visszaverni. A támadók közül sokan elestek, köztük a bandák négy vezére.

Konstantinápoly, szept. 1. A keleti expresszvonat közlekedésének beszüntetése következtében Teber és Várna között hetenként három személyvonatot fognak járatni.

Konstantinápoly, szept. 1. *A porta háborus hajlandósága növekszik s maga a szultán is kivánja a hadüzenetet. Állitólag német befolyás dolgozik a portánál. A redieffzászlóaljat és az első hadtestet legközelebb mozgósitani fogják.*

Szófia, szept. 1. A felkelők Krusevo-ban öt görög kémet fogtak el s nyomban kivégezték valamennyiöket.

Belgrád, szept. 1. A krohori kolostor porrá égett. Ideérkezett jelentések szerint a tüzvész gyujtogatásból eredt s a bennégett barátok egynémelyikében álruhás szerb tisztekre ismertek.

A konzul temetése.

Odessa, szept. 1. Rostkowski temetésén a gyászoló közönség tüntetett Törökország ellen. Az odessai metropolita a nyitott sirnál beszédet mondott és Rostkowski haláláért a török kormányt tette felelőssé.

Edvárd király Bécsben.

Az angol király ma délelőtt meglátogatta a kapuczinusok sirboltját és csendesen imádkozott Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsóinál. A délelőtt folyamán a király az itt időző főherczegeknél és főherczegnőknél leadta névjegyét és azután az angol nagykövetségen adott reggelihez hajtatott. Tegnap este közvetlenül a király megérkezése után ő felsége látogatást tett nála, melyet az angol király nyomban visszaadott.

Az angol király Magyarországról.

Félhivatalosan jelentik: A tegnap a bécsi Hofburgban adott diszebéd után a cercle nél az angol király a magyar és az osztrák méltóságok előtt a mély nagyrabecsülés kifejezéseivel szólott házigazdájának tiszteletet parancsoló személyéről, akinek bölcsesége az egész világ csodálatát felkelti. A magyar miniszterelnök előtt meleg rokonszenvvel nyilatkozott *Magyarországról* és annak fővárosáról, ahol oly szivesen időzött és ahol sok jó barátja van. Örömmel emlékezett meg a belovári hadgyakorlatról is, amelynél jelen volt és ahol először mutatták be neki gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnököt, az akkori horvát bánt. Az angol király, aki a német nyelvet tökéletesen birja, hozzátette:

— Bizony, akkor valamennyien fiatalabbak voltunk még tizenöt esztendővel!

—

---

bert, akinek puszta megjelenése valamennyiünket elnémitott.

Soha férfi oly hatást a többi férfiakra nem tett, mint ez a német poéta. Csodás történetkéi, amiket előadni szokott, és az a modor, az a szellem, melylyel történetkéit elmondta, még most is élénken az emlékezetemben élnek, mint életem legszebb emlékeinek egy-egy költeménye . . .

Nem volt szép ember. De rendkivüli módon érdekes. S játos finomság ömlött át a vonásain. Most is látom, amint félhalk hangon, de fénylő, nagy szemeivel és soha el nem tünő finom iróniájával, mely a mosolyába szövődött, — ott ült mellettünk az absintes, pipafüstös, ócska kávéházban és croquiskat rögtönzött a felvetett eszmékről . . .

Sokszor egy ifju hölgy is elkisérte őket a kávéházba. Mathilde kisasszony, Heine barátnője.

Különös viszony volt Heinének ez a szerelmi frigye.

Kezdődött mint egy költőálom: romantikusan és ideálisan; reménnyel és bánattal teli, amiknek váltakozó hangulatából a költészet gyöngyei fakadtak a költő tollából.

Mathild boltilány volt egy keztyü-kereskedésben. Oda szokott a poéta vásárolni járni. Ott szövődött lelkükben a szerelem, amelynek csakhamar mindketten áldozatul estek.

Mathild szive üres volt, ő maga pedig kaczér. Amit kedvese iránt érzett, csak a boltileány hiusága volt, aki dicsekedve hirdette fünek fának, hogy kedvese egy poétának . . . egy poétának, akinek a verseit ő maga nem is ismerte és soha meg sem értette. De a versei aranyakat hoztak a házhoz.

Mielőtt különben a kisasszony igent mondott volna, tájékoztatta magát a poéta társadalmi helyzetéről. Aztán föltételeket szabott a szerelmeért. Három ezer frankot tett a költő a szép kezek közé, hogy azt az igent a szivéből kicsikarja . . .

És Mathild szive megnyilt a költőnek.

— Ha elhagysz, ha elüzesz, — mondta a leány — belévetem magam a Szajnába . . .

Ettől a naptól fogva Heine volt a legirigyeltebb és a — legboldogtalanabb ember a Montmartrebeli kávéházban.

*

Multak az évek; a szerelem rég elpárolgott már a Heine szivéből, helyébe pedig eljött a bámulatos unalom, a megunt ság, a spleen.

— Olyan volt az a nő, — mesélte nekem M Audebrand — mint Sokrates Xantippeje. Házsártosabb a piaczi kofánál, üresebb és hangosabb a capitolium ludainál . . . Heine pedig türte, ha szenvedett is: türte, mert türnie kellett, lévén a hölgy az autokrata ur a saját házánál.

Olykor, ha módja nyilott, oda menekült közénk a kávéház törzsasztalához. Arcza halványabb volt a rendesnél is, a lelke bánatos . . . és mesélt nekünk gunyos vigsággal apró történetkéket, amelyeknek ő maga volt a hőse.

»Oh, Matilde, idole de mon ame . . .« Enekelte czinikus jókedvvel.

Aztán megnyilt az ajtó és jött utána Mathild, hogy hát a poéta ur jönne haza szépen és irjon verseket, ahelyett, hogy léha kompániákban absintet iszik.

*

Következtek a szomoru napok: Heine élte világát oltogatni kezdte a halál.

Halálos ágyán megirta végrendeletét, melylyel összes vagyonát a kedvesére hagyta; de csak oly föltétellel, ha az minél hamarább férjhez megy egy derek, becsületes emberhez.

— Azt akarom, — mondta Heine — hogy halálom után valaki megsajnáljon. Sajnáljon az az ember, aki Mathildot feleségül veszi. Vigasztalva érzem magam lenn a sirban, ha majd ntódom kifakad néha: »Mért is halt meg az a szegény Heine? Ha élne, nem én volnék az özvegyének férje . . .«

— — —

Angol lapok az angol király bécsi látogatásáról.

A »Standard« irja: A Hofburgban adott tegnapi diszebéden mondott beszédében ugy Ferencz József császár és király, mint Edvárd király rövid, de határozott bizonyitékát szolgáltatta a kitünő viszonynak, mely a két ország közt szakadatlanul fennáll.

A lap azt mondja: Anglia csak örömmel láthatja a császár és király katonai állását az angol hadseregben ép ugy, mint annak politikai tevékenységét. Csak jóindulattal kisérhetjük — ugymond a lap — Ausztria-Magyarországnak ereje és tekintélye érdekében való fáradozásait. Az osztrák-magyar kormány a legközelebbről van érdekelve az európai török tartományok sorsában.

Ausztria-Magyarország érdeke, hogy a statusquot a Balkán félszigeten fenntartsa. Ha a császár és király és Edvárd király között valamely nem hivatalos jellegü eszmecsere folyt, ugy nem kételkedünk, hogy Ferencz József császár és király biztositást nyert arról, hogy erre vonatkozó fáradozásait megelégedéssel nézi és csak azt remélheti, hogy azok avval az erélylyel fognak siettetni, a melyet a mostani válság megkiván.

A Daily Chronicle irja: Ha Ferencz József császár és király visszaadná Edvárd király látogatását, az angol nép örömmel ragadná meg az alkalmat, nemcsak hogy azt a tiszteletet dokumentálja, melyet a császár-király jelleme mindenütt kelt, hanem élénk szimpatiáit is azért a loyalis barátságért, melyet a császár-király nehéz időkben is tanusitott Anglia iránt. Bizonyos elégedéssel fogja eltölteni Európát, ha látja, hogy a helyzetről tanácskoznak oly uralkodók, akik Európa békéjét mindenek felé helyezik és minden gondjukat arra forditják, hogy az emberiség ügye felett őrködjenek.

A »Times« irja: A Ferencz József császár és királynál tett uralkodói látogatása ékesszóló bizonyitéka Ausztria-Magyarország mint a mostani helyzetben politikai hatalmi faktor jelentőségének és annak a tekintélynek, a melyet e birodalom uralkodójának a nemzetközi politikában tulajdonitanak. A lap igy végzi: Anglia a legteljesebb bizalommal viseltetik Ferencz József császár és király helyes itélete és legtisztább szándékai iránt.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.30
Félixfürdő »	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.54

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.	3.11	5.51	7.31	—.—
V. Velencze »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—.—	6.18	—.—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Szept. 2. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.
Szept. 2. A kath. kör választmányi ülése d. u ½ 6 ór kor.
Szept. 3. A városi közigazgatási bizottság rendes havi ülése d. u. 3 órakor.
Szept 3. Nagyvárad város igazoló választmányának ülése d. u. 4 órakor.
Szept. 4 A vámfelügyelő bizottság ülése d. u. 3 órakor.
Szept. 5. A városi pénzügyi szakbizottság ülése.
Szept. 10. Városi közgyülés.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Szmrecsányi Pál a tanulmányi alapra felügyelő bizottságban.** A budapesti hivatalos közlöny legujabb száma közli, hogy Ő Felsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Schönbrunnban Nagyboldogasszony napján kelt kéziratával a vallás- és tanulmányi alapra felügyelő s azok kezelését ellenőrző időleges bizottságban üresedésben levő tagsági helyre *Szmrecsányi* Pál kinevezett nagyváradi lat. szert. püspököt a most működő bizottság megbizatásának tartamára kinevezte.

* **Személyi hirek.** Dr. *Beöthy* László főispán ma, szerdán reggel Mező-Telegdről Nagyváradra jön. — Dr. *Miskolczy* Ferencz alispán Nagyváradra hazaérkezett s átvette a megyei ügyek vezetését. — *Mintsek* Antal katonalelkész, a kameniczai hadapródiskola egyházi tanára Nagyváradra érkezett. — *Szemnecz* Emil, a »Magyar Allam« főszerkesztője, tegnap Nagy-Váradon időzött és *Steinberger* Ferencz apátkanonoknak volt szivesen látott vendége.

* **Hirek az egyházmegyéből.** *Vinkler* József v. püspök, káptalani helynök *Besser* Hugó székesegyházi karkáplánt *Mező-Telegdre* helyezte át ideiglenes adminisztrátornak, *Prikaszki* Leo kapuczinus rendü áldozárt pedig *Sólyomkeőre* káplánnak rendelte.

* **300 szegénységi bizonyitvány.** Az iskolai év kezdete s a beiratások mozgalmat hoztak a városházán is, a polgármesteri hivatalba. A szülők tömegesen jelentkeznek szegénységi bizonyitványokért, hogy tandijmentes tanulóknak vegyék fel az iskolákban a gyermekeiket. Hétfőn és kedden mintegy 300 szegénységi bizonyitványt szolgáltattak ki a városházán. Szomoru jele a város hirdetett »vagyonosodásának.«

* **Intimitások a pápai udvarból.** X. Pius pápa személye iránt világszerte nagy az érdeklődés. A külföld hirlapjai állandóan foglalkoznak vele, leirják, mint él, mi a napi életrendje a pápának s a riporterek lesve-lesnek minden apróságot, amely a pápával összefügg, mert minden legcsekélyebb részlet érdekli a nagyközönséget. Egy londoni lap levelezője mond el most néhány ilyen érdekességet a pápáról. Ami őt leginkább jellemzi, ez a páratlan egyszerüsége és vallásos alázatossága. A büszkeségnek még az árnyékát sem viseli magán. A ki a trónja elé akar járulni, akadály nélkül juthat oda s a pápa szeretetreméltó barátsággal szólit meg mindenkit. Nagy érdeklődéssel fordul mindenki a pápa családja felé is. Tudjuk, hogy X. Pius nagyon alacsony sorsból jutott a királyok királyának ragyogó méltóságába s ez a fény most a családjára is rátüz. Szeptember elején érkeznek Rómába X. Pius nővérei, akik számára a Szentatya elegáns lakást bérelt a Risorgimento-téren, közvetlenül a Vatikán szomszédságában. A pápa uj lakosztálya azonban csak e hó végével készül el. Az egyházi egyletek nőtagjait felszólitották, hogy himzéseket készitsenek X. Pius trónja, kápolnája és a lakása számára. Olyan felszólitás ez, amelyet a legnagyobb lelkesedéssel teljesit mindenki s vetekednek a buzgalomban Róma hölgyei.

* **Uj kanonokok.** O Felsége a győri lat. szert. székeskáptalanban fokozatos előléptetések következtében megüresedett utolsó kanonoki stallumot dr. *Sinkó* István szanyi esperesplébános cz. kanonoknak adományozta. Egyben ő Felsége *Réffy* András egyházasfalui plébánost ugyanezen székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki.

* **Betiltják az állatvásárt.** Az elmult évben ezrekre menő kárt okozott Nagyvárad város pénztárának az állatvásárok betiltása; a különféle állatbetegségek miatt hetekig, sőt hónapokig fennt állott a zárlat. Most a nyakunkon az országos vásár s tegnap ismét elterjedt a hir a városban, hogy zárlatot rendelnek el Nagyváradra s betiltják az állatvásárokat. Ha ez a hir megvalósulna, ismét ezrekkel kárositaná a zárlat a városi pénztárt. Szerencsére azonban hivatalosan még semmit sem tudnak a zárlatról s valahogy csak keresztüluszszuk a nagyvásárt állatvásárral.

* **Százéves udvarhölgy.** Londonban meghalt Plentworth báróné százéves korában. Az agg báróné öt király alatt élt s udvarhölgy volt már Viktória királyné trónraléptekor.

* **A radnai búcsu.** Szeptember első napjaiban indul az egész Alföldről a gyalogos zarándokok ájtatos serege Mária-Radnára, a Maros völgyének kies búcsujáró helyére. Persze, sokan vesznek részt ebben a zarándoklatban, amely egyike az ország legnevezetesebb és legnépszerübb búcsuinak. Az egész Alföld és Délvidék minden tájáról gyülekeznek oda a hivők és már hetekkel, sőt hónapokkal előbb készülődnek rá. Egyesek azt a hirt terjesztették el, hogy a Lippa környékén leendő királygyakorlatok miatt a zarándokok utja Radna felé el lesz zárva. Ezek az akadályok azonban csupán Torontál és Temesmegyékre vonatkoznak, amennyiben a hadgyakorlatok a Maros baloldalán tartatnak, holott a legtöbb zarándok a Maros jobb oldalán elvonuló utakon szokott Radnára menni. Igy hát mindazok a zarándokok, akik utjokat Aradon át veszik, utjokban sehol sem lesznek akadályozva.

* **Bileki menetelés.** A római »Liberto« egyik száma közli, hogy az olasz hadgyakorlatokon temérdek napszurás fordult elő. Egy hadtest rekkenő hőségben tizennyolcz órás utat tett meg pihenés nélkül. A katonák az utszélen lépten-nyomon elmaradoztak, növelte a bajt, hogy a katonaorvosok nem mentek a csapatokkal, hanem jó elől haladtak a kocsikkal s az egész környéken nem volt iható viz.

* **Nagyközségből kisközség.** A Nagyváradtól alig pár kilométerre fekvő Pecze-Szőllős községe az utóbbi évtizedben hanyatlott. Azelőtt a község lakói nem ismerték a községi adót, sőt még az állami porcziót is kifizették a községi malmok bérjövedelméből. Ebben a boldog időben lett Pecze-Szőllős nagyközséggé s külön községi jegyzői állást rendszeresitett nagyrészben személyi tekintetből, olyan magas dotácziával, amilyen alig van még egy a vár-

Az őszi ujdonságok megérkeztek!
Róth M. utóda
kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiu fehérnemüek óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készittethetők.

Férfi, női és gyermek czipők kizárólag a legjobb készitmény.
Egyedüli raktár a világhirü *Fowues* angol gyártmányu női és férfi keztyükben. 284

megyében. Azóta azonban Pecze-Szőllősön is nagyot változott a világ. Az egyik községi malom elpusztult, a gőzmalmok miatt a másik is csak vegetál. A közterhek pedig felszaporodtak; a község lakói nemcsak az állami és községi adót, hanem a végrehajtót is megismerték. Ebben a változott helyzetben most megüresedett a községi jegyző állás, *Kiss* György jegyző nyugalomba vonulásával. Mint értesülünk, a lakosság körében mozgalom indult meg, hogy a községi jegyző állást megszüntetik, illetve kérni fogják a vármegyét erre. Pecze-Szőllős ez esetben ismét kisközség lenne s a peczeszentmártoni körjegyzőséghez csatoltatnék. Ha ez a terv sikerül, a község pár ezer korona évi kiadástól szabadul meg.

* **Bács Károly temetése.** A tragikus módon véget ért veterán színészt, *Bács* Károlyt hétfőn délután temették el Arad város lakossága minden rétegének részvéte mellett. A temetés a közkórház halottas csarnokában ment végbe. A koporsót rengeteg virágkoszoru födte. A szertartást *Csécsi* Imre ev. ref. lelkész végezte. A lelkész búcsuztatója után *Zilahy* Gyula az Aradi Nemzeti Szinház igazgatója mondott megható gyászbeszédet a pályatársak nevében, végül az aradi sajtó részéről Szudy Elemér az Arad és Vidéke belmunkatársa, a sirnál pedig a kolozsvári társulat nevében *Tompa* Kálmán színész, vettek búcsut a halottól. A megboldogultat Fóriss Pista és Nyilassy Matyi sirja szomszédságában helyezték örök nyugalomra. A végtisztességen képviselve volt a kolozsvári nemzeti szinház, a budapesti vigszinház s a pozsonyi szinház társulata, mig az aradi társulat, melynek az elhunyt legutóbb tagja volt, teljes számban jelent meg, daczára annak, hogy a társulat jelenleg Makón játszik.

* **A pápa czimere Bécsben.** A bécsi nunciatura épületén most helyezték el X. Pius. czimerét. Az uj czimer, amelyet a városi tüzoltók illesztettek a falra, egy tojásdad paizs, a paizs fölött a tiara, szent Péter arany- és ezüstkulcsai vannak. Maga a paizs három mezőre oszlik. A legalsó mező zöld tengerhullámokat, a középső egy horgonyt, amelynek tetején egy ezüstcsillag van és a legfelső ezüstalapon a Márkus-téri oroszlánokat tünteti föl Pius pápa tehát még a czimerében is kifejezést adott annak, hogy mennyire ragaszkodik Velenczéhez.

* **Drága a piacz.** A többi között Nagyvárad arról is hires, hogy alig van még egy város az országban, ahol a piaczi élelmiczikkek drágaság tekintetében versenyeznének a mi árainkkal. Ezt a keserves nevezetességet nagyrészben a rendőrségnek köszönhetjük, amely türi az elővásárlást. A kofák már a vámoknál megrohanják a vásárra jövő vidékieket s összeszednek minden árut tőlük. A piaczon pedig a legdurvábban megtámadják a gazdasszonyokat, ha addig akarnak a vidékiektől vásárolni, mig ők össze nem szedték mindennek a javát. A rendőrök éppen semmit sem tesznek ennek a megátlására, mert hisz a kofák legtöbbje sógorság vagy komaságban van a vitéz Andrásokkal. Ha óhajtja a főkapitány, személyesen is meggyőződhetik erről. A gazdasszonyok hálásak lennének érte.

* **Az E. K. E. és Czárán Gyula.** Az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek vasárnap Brassóban tartott közgyülésén — melynek lefolyásáról már lapunk tegnapi számában is megemlékeztünk, — jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak az Egyesület tiszteletbeli tagjának: *Czárán* Gyulának azon önzetlen munkásságáért, melylyel lehetővé tette, hogy a Biharhegység környékére szándékozó idegeneknek már Erdély kapujánál tünjék szembe a vidék természeti szépsége. Czárán vetette fel ugyanis az eszmét, hogy a Biharhegységben a *Meleg Szamos* forrásvidéke, a *Gallina* nevü sziklacsoport és a ponori *Csetatye* a turisták előtt feltárassék. A munkálatokat ő személyesen vezette. A mü már készen áll és ezért és a révi szorosban készitett turista utért kapta Czárán az Egyesület nyilvános köszönetét. Rá is szolgált derekasan. — Valamikor Biharban és volt kárpát egylet, de évek hosszu során félannyit sem tett, mint Czárán csak egyetlenegy évben a sajátjából.

* **A kis őrangyal.** Megható és érdekes kis apróságot beszélnek most Nagyváradon, a budapesti óriási tüzvészszel kapcsolatosan. *Barza* József helybeli kárpitos nejével a tüzvészt megelőző éjjelen felutazott a fővárosba, a tanonczmunkakiállitás megtekintésére. Legkisebb fiacskájukat is magukkal vitték. Este 7 óra tájban éppen a párisi áruház előtt sétáltak s a türelmetlenkedő kis nebulót mindenképpen vigasztalni igyekeztek. A gyermek édesanyja végre azzal vélte megnyerni a kicsike tetszését, hogy egy trombitát vásárol a bazárban számára. Az egész család már az áruház küszöbén volt, mikor s kis gyermek erősen megbicsakolta magát, hogy semmiáron nem kell a trombita, hanem csak süteményre vágyik.

— Gyer édesem, hát lovat veszek.

— Nem kell, nem kell, csak sütemény — erősködött a kis apróság s a legerősebb fegyvert vette elő: el kezdett sirni.

Alig haladt a család a szomszéd házig, a párisi bazár lángbaborult.

Az apa előadása szerint a kis gyermek már másodizben mentette meg a család életét.

* **Nincs kanyaró járvány.** A N. N. tegnapi számában azon hirt közölte, hogy Nagyváradon fellépett a kanyaró járvány s a gyermekek tömegesen megbetegedtek a fertőző bajban, a járványkórház pedig telve van betegekkel. Ez a hir különösen a beiratások idejében igen alkalmas arra, hogy a szülőket megriaszsza s a vidéki gyermekek szülei Nagyvárad helyett másfelé helyezzék el iskolaköteles gyermekeiket. A hiresztelés nem felel meg a valóságnak a legtávolabbról sem, mert augusztus hó folyamán Nagyváradon csupán egy kanyaró megbetegedés fordult elő. — A városi főorvosi hivataltól különben a következő czáfolatot vettük: »A Nagyváradi Napló f. évi 200-ik számának ujdonsági rovatában »Kanyaró járvány« czimü ujdonságból egy szó sem igaz s csak is a közönség félrevezetésére szolgál, mert a fertőző bántalmak augusztus hó folyamán nem hogy járványszerüen mutatkoztak, de sőt lényegesen csökkentek. Kanyaró megbetegülés *egy* esetben fordult elő s igy nemhogy kanyarójárvány lenne, de ellenkezőleg a tavaszi hónapokban uralkodott járvány teljesen meg is szünt. A fertőző betegülések augusztus havi kimutatása különben a következő: megbetegedett Nagyváradon: *vörhenyben*: Ujvároson egy sem, Olasziban 2, Váralja-Velenczén 2, összesen 4; — *difteritisben*: Ujvároson egy sem, Olasziban 6, Váralja-Velenczén 3, összesen 9; — *kanyaró* Ujvároson 1, a többi városrészekben egy sem, összesen 1; — *hagymáz* (mind felnőttek) Ujvároson 8 Olasziban 7, Váralja-Velenczén 4, összesen 19. — A járványkórházban jelenleg csak 4 beteg van.«

* **Ellopott üveglencsék.** Az egri rendőrkapitányság táviratban tudatta a fővárosi rendőrséggel, hogy aug. hó 28-án déli 12 órától másnap déli 10 óráig terjedő időben az egri liczeum csillagdájából 5 csillagászati távcsőből a lencséket kilopták. Lehetett vagy 15 darab, Az ellopott tárgyak kézrekeritése annál is inkább fontos, mert eltekintve attól, hogy az ellopott lencsék ál alános értéke több ezer korona, de mert a müszerek a XVII. századból maradt pótolhatlan muzeumi tárgyak, antik értékük nagysága meg sem állapitható. A csillagda vezetősége azt hiszi, hogy a tettes bizonyára szakember s az ellopott lencsék értékesitésével a nagy városokban fog szerencsét próbálni.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk *Reisz* és *Porjesz* butorkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x **Felhivjuk** t. olvasóink figyelmét *Szabó* és *Hajnal* jóhirü füszerkereskedő czég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi gyülése.

A nagyváradi katholikus kör választmánya *ma, szerdán* délután ½6 órakor tartja rendes havi ülését, melyre a választmányi tagok figyelmét ez uton is felhivja az elnökség.

TANUGY.

Tanodai értesités.

A nagyváradi kir. kath. jogakadémiánál a beiratások az 1903—1904. tanév I. felére f. szept. 1—12-ig az igazgatónál, ellenben az egyes tanárok külön névjegyzékébe legkésőbb f. évi szept. 15-ig bezárólag teljesittetnek. Beiratáskor az intézeti könyvtár javára 6 korona *s az első félévi tandij* (a heti óraszámhoz képest 2—2 korona), *előre lefizetendő*. Tandijmentességért csak szegénységi bizonyitvány alapján lehet a tanári karhoz folyamodni. A pót és ismétlő alapvizsgálatok f. évi szept. 9—15. tartatnak, a »Veni Sancte« szept. 15. lesz, a nyilvános előadások f. évi szept. 16-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyváradon, 1903. szept. 1.

Az igazgatóság.

Az Orsz. kath. tanács egy évi müködése.

Irta: **Számborovszky Rezső.***

A mult év szept. 15-én megtartott országos gyülés alkalmából nagy lelkesedéssel tekintettünk az örök város felé azon biztos reménynyel, hogy az Isten meghallgatja azon fohászszerü imánkat: vajha megengedtetnék nekünk azon kegyelem, hogy a pápa ő Szentségét negyedszázados uralkodása alkalmából meglátogathatnók, bemutatva alázatos hódolatunkat. Mindnyájunk keblében ég a hála tüze: hogy a magyar kath. tanitók országos bizottságának küldöttsége a hazai kath. tanitóság nevében bemutathatta a legnagyobb uralkodó: Krisztus Jézus földi helytartója előtt a legmélyebb hódolatát. Számos magas méltóságnak tartozunk ezért hálás köszönettel, volt reá gondja a mi lelkes vezérünknek, hogy azt a kath. tanitóság nevében meleg hangu sorokban meg is köszönje, továbbá hogy a rendező bizottságnak is köszönetét tolmácsolja. Jelentésünk kapcsán kivánjuk megemliteni azon nagylelkü adakozók neveit, akik kegyes adományaikkal a zarándoklat sikerét előmozditották: A legelső helyre kell tennünk nemcsak méltósága, hanem legnagyobb adománya miatt a Bibornok Herczegprimás ő Eminenczijáját. Adományoztak még: Majláth Gusztáv gróf, Csáky Károly gróf, Bende Imre és Rimely Károly püspökök, Fehér Ipoly főapát. Az egri és esztergomi főkáptalan, a *nagyváradi*, veszprémi, győri és csanádi káptalanok. *Vinkler* József, Boltizár József, Sujánszky Antal püspökök. Walter Gyula dr., Fischer C. Agoston, Kunz Adolf József, *Andrássy* János, dr. Takács Menyhért praelatusok, Z. Debreczeny János apátkanonok, Krizsán Mihály p. kamarás, Rózsa József, Koperniczky Ferencz esperesek, az esztergomi és sómorjai esperesi kerület, a párkánykerületi, az aranyosmaróthi és a nagyszombatvidéki tanitóegyletek stb. stb. Ki tudná mindazok neveit, kik egész névtelenül

* Titkári jelentés, felolvasta a magyar kath. tanitók orsz. bizotts. 1903. évi aug. megtartott gyülésén.

maradva nyitották meg e szent czélra erszényüket.

A zarándokut után megtartott első gyütésén a Tanügyi Tanács a sziv legnagyobb melegével mondott köszönetet *dr. Steinberger Ferencz egyházi elnök urnak nemcsak a zarándoklatban kifejtett fáradhatlan tevékenysége, hanem azon nagy anyagi áldozatokért is, melyet a siker érdekében hozott.* Ugyancsak mély köszönetet szavazott a Tanács gróf Zichy Gyula apát urnak és Czaih Gilbert apostoli magyar gyóntatónak, kik a zarándokokat a honfitársi szeretetnek legbensőbb melegével halmozták el. Sokat köszönhetünk még Major Ferencz orvostudor urnak, ki igazi önfeláldozással sürgött-forgott közöttünk. Váratlan halála mély fájdalmat okozott a tanitóknak. Aldott legyen emléke! Szomorodott szivvel jelentjük azt is, hogy a tanitóknak egyik jóakarója, Vogronics Antal veszprémi praelatus kanonok az Urban elhunyt. Emlékét a magyar kath. tan. orsz. biz. részére tett 500 koronás alapitványnyal örökité meg.

Azon kitüntető kegyesség s atyai szeretet után, melylyel XIII. Leó Szentséges Atyánk a magyarországi kath. tanitók táborának képviselőit fogadta: elképzelhető, hogy a Tanügyi Tanács f. évi julius 7-én megtartott ülésén mily megdöbbenéssel s elszorult szivvel vette elnökének azon meghatottsággal elmondott szavait: Szivünk mély bánatában nem tehetünk egyebet, mint hogy az emberek millióival kérjük az Ég Urát, enyhitse Szentséges Atyánk fájdalmait. — — —

Bekövetkezett halálára meghajtva fejünket, csak a Miatyánkkal felelhetünk: »Legyen meg a Te akaratod, miképen Mennyben, azonképen itt a földön is.«

*

Kedves kötelességet teljesitett a Tanügyi Tanács, mikor a Szent István-Társulat uj alelnökét, Giesswein Sándor dr. győri kanonok urat ezen uj méltóságában tekintettel közhasznu tevékenységére és rokonszenves alakjára, elnöke által a legnagyobb melegséggel üdvözölte.

A lefolyt év tevékenységét nem a gyülések száma, hanem gazdag tárgysorozata jellemzi. A szakosztályok közül különösen a képzőintézeti és a népoktatásügyi nagy munkásságot fejtettek ki.

Legnagyobb alkotása volt az elmult évnek: »A magyarországi latin és görög szertartásu róm. kath. gazdasági (ismétlő) iskoláknak a magyar püspöki kartól megállapitott tanitástervé«, melyet a magyar püspöki kar megbizásából a kath. Tanügyi Tanács kiadott s mely a Szent István-Társulat bizományában példányonkint 30 filléren árusittatik el. E tanitástervet előzetesen az elnökség a magyar püspöki kar jóváhagyása után 500 példányban nyomatta ki s néhány példányt minden egyházmegyének küldött, intézkedést kérvén arra, hogy a tanitásterv minden gazdasági iskola részére egy-két példányban megrendeltessék s ehhez képest a Tanügyi Tanács mint a tanitási terv kiadói jogának kizárólagos tulajdonosa a tanitástervet má odizben 2000 példányban nyomatta ki.

Örömmel tölti el a Tanügyi Tanácsot, hogy a nagym. püspöki kar mindinkább kegyesebb érdeklődést tanusit az országos bizottság működése iránt, kitünik ez azon kegyes leiratokból, melyeket egyházi elnökünkhöz intézett.

A tanitóképesitő vizsgálatok rendszabályait a nagym. püspöki kar elfogadta a magánvizsgálati engedélyekre vonatkozó pontozatok kivételével. Az elnökség a Tanügyi Tanács megbizásából meggyőződést szerzendő a magánvizsgálati engedélyekre vonatkozó gyakorlatról, kérdést intézett a hazai összes kath. tanitóképzőkhöz s azonkivül a különböző felekezeti képzők közül is többekhez s azután az egyházi elnöke által szerkesztett nagyfontosságu memorandumban tiszteletteljesen fölirt a nagym. püspöki karhoz, kérvén az eredeti szöveg szerint való elfogadást.

A Tanügyi Tanács éber figyelemmel őrködik a kath. iskola jogai felett s azért a nógrádmegyei tanitóknak az állami egyesületekbe kényszeritését megakadályozandó fölirt a nagym. püspöki karhoz, minek az lett az eredménye, hogy a maga körében minden főpásztor tiltakozni fog az állami beavatkozás tulkapásai ellen.

A Tanügyi Tanács féltékenyen őrzi a kath. tanitóság személyi jogait is, ehhez képest a kath. tanitóknak az orsz. nyugdijbizottságban képviseltetését — s ugyszintén a kath tanitóknak az állami tanitókhoz hasonló utazási kedvezmény megnyerését kérvényezte a magas miniszteriumtól s örömmel jelentheti, hogy kérvényeinket a nagym. püspöki kar pártolólag továbbitotta.

A képzőintézeti tanárok nyugdijügyének rendezését szintén kértük a nagym. püspöki kartól s ezen feliratnak meg van az a gyakorlati haszna, hogy a kérdést felszinen tartja. E tárgy tisztább megvilágitására a Tanács megkeresi az egyes intézetek tanári karát, hogy nyugdijaztatásuk mikénti állását közöljék.

Annál szebb eredményt értünk el a tanitói nyugdijtörvény módositása tárgyában készitett emlékirattal, a melyet a nagym. püspöki kar egész terjedelmében magáévá tett és készséggel támogat.

A kath. tanitók fizetésrendezésének ügyét a Tanügyi Tanács egy hatalmas lépéssel vitte előre. A magyar tanitók nevében fölirt a magyar képviselőházhoz, melyben kéri, hogy az 1903. évi XXVI. t.-cz. akként módositassék: hogy az illetékes főhatóság kivánságára a vallás- és közokt. m. kir. miniszter kivétel nélkül minden nyilvános iskolában működő tanitó fizetését az állami tanitókéval egyenlő összegig kiegészitse. S ugyancsak felirt a nagym. püspöki karhoz hódoló tisztelettel kérve, hogy kérésünket támogatni méltóztassanak. Megkereste a hazai összes tanitó-egyleteket, hogy ők is hasonló kérvénynyel járuljanak a képviselőházhoz s azonkivül egyletük területének országgyülési képviselőit külön-külön kérjék fel, hogy ügyünket felszólalásaikkal a képviselőházban támogassák.

A kath. tanitó- és tanitónőképző-intézetek tanitástervének kérdését a nagym. püspöki kar kegyelmes leirata szerint hosszabb tárgyalás alá vette s azt határozta, hogy a kath. Tanügyi Tanács készitse el a tanitástervet, de amennyire csak lehet alkalmazkodjék az állami tanitástervhez. Ehhez képest a képezdei szakosztály behatható tárgyalás alá vette a tanitásterv kérdését s hosszu vita után végeredményében hozzájárult a nagym. püspöki kar kivánságához s tanitásterve készitésénél amennyire csak lehet az állami tanitástervhez fog alkalmazkodni s kath. szellemben fogja azt átdolgozni. Egy bizottságot küldött ki erre nézve a Tanügyi Tanács, melynek elnöke, mint előadó mutatta be ma fáradságos munkájának nemes gyümölcseit.

Nagyfontosságu még azon felirat is, melyet a Tanügyi Tanács a nm. püspöki karhoz a képezdei tanterv felterjesztésekor intézend, melyben kéri, hogy a képezdék mellé internátusok állittassanak, alkalmas képezdei tankönyvek adassanak ki, a tanárok ellátása rendeztessék s nemcsak a meglevő képezdék tartassanak fenn, hanem a régebben megszünt képzők is állittassanak vissza.

A kántortanitók osztozkodásának kérdése a mai napon szintén végnegállapodásra jutott. A nagym. püspöki kar leirata pontosan meghatározta a szabályzat hiányait s mivel a Tanügyi Tanács ehhez hozzájárult, mi sem áll utjában annak, hogy a munka jóváhagyassék s a gyakorlatban érvényesüljön.

A Tanügyi Tanács mindenkor felemeli tiltó szavát, mikor a tanitói állás tekintélyét látja megsértve, igy memorá dumban fogja felkérni a nagym. püspöki kart azon visszás helyzet megszüntetésére, melynél fogva a harangozás és sekrestyésség igen sok helyen még mindig a tanitói állashoz van kötve.

A népoktatási szakosztály pedig tárgyalás alá vette, miként lehetne a kán orok és kántortanitók párbéres fizetésmódját készpénz fizetésre illetőleg a tanitói állás tekintélyét nem sértő módra változtatni.

A mai napon tapasztaltuk, mélyen tisztelt országos Bizottság, hogy a kath. népiskolák tanitásterve is mily szépen halad előre. A népoktatási szakosztály hosszas tanácskozás után a nagym. püspöki kartól visszakért tanitástervet elfogadta alapul s kiadta egy bizottságnak, melynek elnöke, mint előadó számolt ma be nagy munkájával.

A Tanügyi Tanácsnak gondja van a felsőbb tanitóképzésre is. Bizonyitja ezt a kath. polg. iskolai tanitó- és tanitónőképzők képesitő vizsgálati szabályzata. E munka alapjául a budapesti angolkisasszonyok képzőjének tanitásterve szolgált, melyet birálat alá vett a kalocsai és szatmári hasonfoku képző. E tervet a birálatokkal egységesitette ezen tanitásterv mai előadója.

Most pedig azzal zárom jelentésemet, hogy a Tanügyi Tanács f. é. julius havi ülésén kimondotta, hogy a »Róm. Kath. Népiskolák- és népiskolai Tanitókra vonatkozó rendszabályoknak tervezeté«-t sürgősen munkába veszi a annak elkészitése legfőbb gondjai közé fog tartozni.

Igazságszolgáltatás.

—

Aki a fiát követeli.

Biczó Gábort, a szálas, törpe bajszu bárándi legényt olyan csöndes jó fiunak ismerte az anyja, akit bátran neki engedett 20 éves kora daczára a városi szolgálatnak.

— Azt a fiut ugy se rontják el. Van annak esze — szokta mondogatni az öreg Biczóné.

Annál nagyobb volt az álmélkodása, mikor meghallotta, hogy Gábor Váradon valami szőke német lánynyal éli a világát. Amolyan urifélével, aki nem a fiuhoz való.

Felkereste hát Biczóné a szőke lányt s amolyan magyaros nyiltsággal követelte tőle a fiát.

A lány durván válaszolt, mire Biczóné tettleg bántalmazta a leányt.

E pörpatvarnak folytatása lett a törvényszék előtt. Biczó Jánosnét könnyü testisértésért 1 napi fogházra és 25 korona pénzbirságra itélték.

A Bratuscha-ügy. Közöltük nemrég azt a szenzációs fölfedezést, amely a leánya meggyilkolása miatt életfogytig tartó fegyházra itélt, Bratuscha marburgi (Krajna) munkás bünpörének ujabb fordulatot adott. Bratuscha ugyanis maga vallotta be, hogy a leányát megölte és egyes testrészeit megette. Most aztán koldulás és csavargás miatt letartóztattak egy leányt, akiről kitünt, hogy nem más, mint az állitólagos meggyilkolt Bratuscha Johanna.

A leányt szembesitették az anyjával, akit a gyilkosságban való bünrészesség miatt tiz évi fegyházzal sujtottak. Az öreg asszony az első pillanatban fölismerte gyermekét, megölelte és összevissza csókolta. Egy kétségtelen s ez az, hogy Bratuscha nem gyilkolta meg leányát. Rejtélyes azonban az a körülmény, hogy Bratuscha beismerő vallomást tett és kérdés, nem azért történt-e ez, mert egy másik leányt ölt meg és igy akart a komolyabb veszedelemből megmenekülni.

Hogy a homályos részleteket földeríthessék, Neupauer központi vizsgálóbiró most abba a községbe utazott, ahol Bratuscha a gyilkosság idején házaló volt. Eleinte azzal a valószinünek látszó feltevéssel oldották meg a rejtélyt, hogy Bratuscha őrült és mint olyan vallott önmaga ellen, azonban ma már kétségtelen az is, hogy nemcsak józaneszü, hanem számitó megfontolt, sőt furfangos ember.

IRODALOM.

—

Stampay köbölkuti főtanitó *Enekek és Imák* czimü könyve a bővitéssel járó nehézségek folytán némi késedelmet szenved s igy szeptember hó végén fog megjelenni. A most már 256 lapra terjedő mü eddigi hallatlan olcsósága daczára is marad a régi 15 kr.

Napoleon és a magyarság. Napoleon világhódító tervében egy pillanatban szemet vetett Magyarországra is. Bécs követe, Andréossi tábornok értesült a magyar viszonyok-

ról és elhatározta, hogy ellentétet támaszt a nemzet és királya közt. Tudta, mennyire szivén fekszik a magyarnak hazája függetlensége s ha nem csatlakoznak is hozzá, gyöngitheti a császárt azzal, hogy bizalmatlanságot kelt benne a magyarok iránt. 1809. május hó 15-én Schönbrunnból proclamátiót bocsátott ki a magyarokhoz, melyben tudatja Bécs elfoglalását. »Gyülekezzetek össze Rákos mezejére, régi Oseitek szokása szerint, tartsatok ott igaz Nemzeti gyülést és adjátok tudtomra végzéseiteket.« De a magyar nemesség ellenségét látta a franczia revolucczióban, rettegett a jobbágy-felszabadulástól és polgári egyenlőségtől, ugy, hogy semmiféle igéret és kecsegtetés nem tudta volna Napoleon táborába csalni.

Ennyi volt Magyarország érintkezése Napoleonnal.

Erről ir a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 193. füzete.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet irója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbőrkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletfizetésre is.

TAVIRATOK.

—

A válság.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. táv.) Szabadelvü és ellenzéki körökben egyaránt ismét a Wekerle megbizatásáról beszélnek s valószinünek tartják, hogy Wekerlének sikerülni fog a nemzet kivánságát megközelitő engedményeket kieszközölni, de az bizonyos, hogy az engedmények között a magyar vezényszóról szó sincs. Az ellenzéken nagy az elkeseredés, hogy már előre akadnak a pártban olyanok, akik csak a miniszterelnök személyétől teszik függővé, vajjon megelégesznek-e a csonka engedményekkel. *Apponyi* vagy *Wekerle* megbizatása esetén a magyar vezényszóért folytatott harczot feladni készülnek.

Budapest, szept. 1. (Saj. tud. távir.) Föltétlen bizonyossággal csupán arról értesitenek, hogy a szombati kihallgatáson *Apponyi* Albert és *Csáky* Albin grófokat hallgatja meg a király.

Hetyei püspök halálhire.

Pécs, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) Ma egy Karsbadból érkezett távirat arról értesit, hogy *Hetyei* Sámuel pécsi püspök hirtelen elhunyt. *Hetyei* püspök régi gyomorbajban szenvedett, s ezért keresett gyógyulást Karlsbadban s az előbb érkezett hirek szerint már javult is állapota, s most egyszerre szivszélhüdésben meghalt.

Az angol király Bécsben.

Bécs, szept. 1. (Saj. tudós. táv.) *Edvard* angol király ma fogadta a külföldi követeket. Nagyon meglepte a királyt a *Bécsben* tartózkodó angolok pálma és babér koszoruja, melyet 200 bécsi angol követ nyujt át Edvárd királynak.

A fogadások után *Mária Jozefa* főherczegasszonynál 14 teritékü családi ebéd volt, melyen Edvard király és Ferencz József királyunk is részt vettek. Ebéd alatt szó esett *Magyarországról* és Budapestről. Az angol király melegen emlékezett meg a magyar fővárosról, ahol több jó barátja van s a hol többször megfordult trónörökös korában.

Edvárd király *Lipót Salvator* és *Ferencz Salvator* főherczegeknek a Viktoria-rend keresztjét adományozta s több méltóságot kitüntetésekben részesitett.

Az olasz király Franciaországban.

Páris, szept. 1. A Matin szerint Tornielli olasz nagykövet megerősitette, hogy az olasz király október első felében utazik Franciaországba. A látogatás dátumát a legközelebbi minisztertanácsban állapitják meg. A királyné nem kiséri el a királyt. A Gil Blas szerint a király tiszteletére rendezendő ünnepségek juliusban megállapitott programmját fenntartják. Loubet elnök jövő év márczius havában adja vissza a látogatást. (M. T. I.)

Vizsgálat a tüzkatasztrófa mulasztói ellen.

Budapest, szept. 1. (Saj. tud. táv.) Ma hallgatták ki a Párisi Aruház égése folytán inditott vizsgálat folyamán *Földes* Arpád ügyvédet; aki *Szerbovszky* tüzoltó főparancsnok ellen feljelentést tett. *Földesnek* közvetlen bizonyitékai nincsenek, de szemtanukra hivatkozik.

A keleti vonat ismét közlekedik.

Konstantinápoly, szept. 1. A tegnap jelentett menetrendváltozást visszavonták ugy, hogy a ma esti vonattal ismét megindították a konvenczionális vonat rendes közlekedését. A keleti expresszvonat szerdán kezdi meg ujból közlekedését. (M. T. I.)

REGÉNY CSARNOK.

Sorsjáték.

Regény.

Irta: **Stella (Szőke Berta)** 65

— Igaza van — hangzott komolyan az ifju szava — Márta nagysám nem önálló s nem teheti amit akar, hagyd hugom, kötelesség mulasztásra senkit rávenni . . .

— Menj, te . . . — duzzogott Jolán — te örökös kötelességről szóló . . .

— Nekem igen-igen kellemes lenne a Márta ittléte, de végre is a főnökei . . .

— Ej te unalmas professzor!

Márta belátta, hogy Laposinak igaza van, mégis rosszul estek szavai, kebléből nehéz sóhaj szakadt fel, amint holmija után nézett, egyszerre oda lett a jó kedv, csak nagy megerőltetésébe került azt csak valamennyire elpalástolni. Ketten mentek ki a vasuthoz s szó nélkül ültek a kocsiban egymás mellett. A leány hátradőlt a kocsi támláján, szemeit lehunyta, egész lelkével élvezte annak a férfinak az édes közelségét, ki nem is sejtette, milyen nagyon, milyen mélyen van bevésve minden vonása a halál teremtés szivébe. Az ifju hallgatott, nézte azt a formás kis lábát, mely a térdükre vetett pelucha-takaró alól kikandikált. A takaró minduntalan lecsuszott a leány térdéről, Láposi mindannyiszor ráigazitotta azt.

— Fázik ? — kérdé a férfi, látva szomszédnője borzongását, valahányszor gondosan betakarta.

— Nem, inkább melegem van, hagyja kérem azt a takarót, minek bajlódik vele, nekem nincs rá szükségem.

— Az egészséggel nem szabad könnyelmüen bánni, meghülhet.

— No, és ?

— Olyan kellemes idegenek közt betegnek lenni ?

A leány nem szólt, tudta, hogy igaza van barátjának, aztán olyan jól esett neki, hogy féltették, dédelgették, ebben jelen helyzetében nem lehetett része.

A kocsi megállt, Láposi leemelte őt s bementek a váróterembe, mely egészen üres volt még.

— Korán jöttünk — szólt a csomagokat számba véve.

— Hisz már háromnegyed négyre s négykor indulunk.

— Ugy látszik, késés lesz ma, a párczi expresse gyakran megengedi magának ezt a luxust.

— Mondja Márta, de igazán, milyen benyomásokkal távozik ? — kérdé kis szünet után, erősen szemébe nézve a lánynak.

A tekintet alatt elpirult s lesütötte szemeit, mit mondjon, elmondhatja-e mindazt, amit gondol, amit érez ?

— Nos, nem felel ? — unszolta.

— Igen kellemesekkel, maguk nagyon szeretetre méltók — mondta tüzzel.

Udvarias főhajtás volt a válasz.

—Hát karácsonykor számithatunk magára ? — tudakozódott kis idő mulva az ifju.

— Nem tudom.

— De hisz megigérte!

— Ki tudja, mi történhetik addig ?

— Igaz, különösen, ha könnyelmü lesz és meghüti magát, ki tudja mi minden történhetik.

— Esetleg egy kis betegség, aztán csendes kimulás.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASAG.

—

Határidők.

Budapest, szept. 1.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Értéktőzsde

Budapest, szept. 1.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. szept. 1-én.

Magyar aranyjáradék 4	119.50
Magyar koronajáradék	87.75
Magyar vasuti köl sön aranyban 4½%	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	99.20
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.50
Osztrák járadék papirban	99.80
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	725.50
Oszrrák hitelintézet részvény	659.—
Pátisi vista	95.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.04
Németbirodalmi márka	117.30
Londoni vista	239.02
20 márkás arany	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 807.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1903. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
Budapest	ind.	6 50	9 —	2 —	5 45	9 15	— —
Rákos	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Ujszász	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Szolnok	»	9 07	11 56	3 59	9 27	11 19	— —
Szajol	»	— —	— —	4 12	— —	— —	— —
P.-Ladány	»	10 43	2 14	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd	»	— —	2 26	— —	12 07	— —	5 11
Sáp	»	— —	2 40	†5 48	— —	— —	5 32
B.-Ujfalu	»	11 18	2 58	6 03	12 24	1 33	5 58
M.-Peterd	»	— —	3 10	— —	1 —	— —	6 15
M.-Keresztes	»	— —	3 21	— —	1 14	— —	6 31
Bors	»	— —	3 33	— —	1 28	— —	6 50
Püspöki	»	11 48	3 39	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad	érk.	11 56	3 49	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad	ind.	— —	4 10	6 46	2 06	2 18	12 11
V.-Velencze	»	— —	4 17	— —	2 31	2 26	12 17
F.-Vásárhely	»	— —	4 28	— —	2 42	— —	12 29
M.-Telegd	»	— —	4 50	7 15	3 04	2 51	12 52
Elesd	»	— —	5 08	†7 28	3 23	†3 05	1 13
Rév	»	— —	5 33	7 50	3 50	3 26	1 40
Csucsa	»	— —	6 17	8 37	4 36	4 16	2 50
B.-Hunyad	»	— —	7 23	9 08	5 49	4 52	3 30
Jegenye	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Kolozsvár	érk.	— —	8 37	10 08	7 12	5 51	4 42

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
Kolozsvár	ind.	— —	7 15	3 18	12 59	6 17	11 10
Jegenye	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
B.-Hunyad	»	— —	8 47	4 52	2 13	7 58	12 23
Csucsa	»	— —	9 23	5 35	2 46	8 37	12 55
Rév	»	— —	10 10	6 33	3 24	9 31	1 37
Élesd	»	— —	10 27	6 53	†3 34	9 49	†1 50
Mező-Telegd	»	— —	10 43	7 13	†3 45	10 05	2 03
F.-Vásárhely	»	— —	11 —	7 34	— —	10 24	— —
Várad-Velencze	»	— —	11 09	7 44	— —	10 33	2 26
Nagyvárad	érk.	— —	11 15	7 51	4 09	10 40	2 32
Nagyvárad	ind.	2 35	8 43	11 36	4 15	11 04	2 38
Püspöki	»	2 49	8 52	11 47	— —	11 14	— —
Bors	»	2 59	— —	11 54	— —	11 22	— —
Mező-keresztes	»	3 23	— —	12 05	— —	11 37	— —
Mező-Peterd	»	3 38	— —	12 17	— —	11 50	— —
B.-Ujfalu	»	4 11	9 23	12 29	4 52	12 05	3 18
Sáp	»	4 40	†9 38	12 47	— —	12 25	— —
Báránd	»	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —
P.-Ladány	»	5 17	10 06	1 50	5 40	1 19	4 03
Szajol	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Szolnok	»	— —	11 44	3 52	7 32	3 37	5 39
Ujszász	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Rákos	»	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Budapest	érk.	— —	1 50	6 40	9 35	7 10	7 50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v	V. v.
P.-Ladány	ind.	4 —	1 24	5 35	10 50	2 24	6 05
Debreczen	»	5 03	2 50	6 26	11 58	3 56	7 42
Érmihályfalva	érk.	6 06	3 57	— —	12 40	4 58	9 13

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v
Érmihályfalva	ind.	6 17	10 59	3 14	5 27	9 11	— —
Debreczen	»	7 32	11 57	4 16	8 10	10 27	3 30
P.-Ladány	érk.	— —	12 18	5 03	9 35	11 29	5 34

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v	V. v.
Debreczen i.	9 35	4 31
Sáránd »	10 18	5 16
H.-Bagos »	10 28	5 26
H.-Pályi »	10 45	5 45
M.-Pályi „	10 57	5 56
N.-Léta-Vértes érk.	11 16	6 15

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta

	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05
M.-Pályi »	5 47	1 30
H.-Pályi »	6 03	1 48
H.-Bagos »	6 18	2 05
Sáránd »	6 40	2 29
Debreczen é.	7 18	3 13

Sáránd—Derecske.

Sáránd	ind.	10 23	5 26
Derecske	érk.	10 42	5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske	ind.	6 —	1 49
Sáránd	érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 45	7 00
Ősi	»	10 30	4 56	7 16
Less	»	10 48	5 15	7 40
Cséffa	»	11 03	5 34	8 05
Szalonta	»	11 26	6 02	8 46
Kötegyán	»	11 44	†6 24	9 15
Sarkad	»	11 54	6 33	9 31
Gyula	»	12 18	6 57	10 01
Csaba	érk.	12 37	7 18	10 30
Csaba	ind.	1 44	7 41	4 44
Orosháza	»	2 40	8 49	5 50
H.-M.-Vásárhely	»	3 27	10 02	7 —
Szeged-Rókus	érk.	4 02	10 55	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 30	10 52	7 20
H.-M.-Vásárhely	»	4 28	11 34	8 30
Orosháza	»	5 41	12 22	9 58
Csaba	érk.	7 00	1 14	— —
Csaba	ind.	7 27	1 38	4 50
Gyula	»	7 —	2 02	5 26
Sarkad	»	†7 47	2 22	5 54
Kötegyán	»	7 57	2 32	6 10
Szalonta	»	8 23	2 57	6 47
Cséffa	»	8 42	3 15	7 18
Less	»	9 04	3 33	7 51
Ősi	»	9 21	3 49	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	4 —	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 45	7 —
Ősi	»	10 30	4 56	7 16
Less	»	10 48	5 15	7 40
Gyapju	»	— —	— —	— —
Cséffa	»	11 03	5 34	8 05
Szalonta	»	11 26	6 02	8 46
Kötegyán	»	11 44	6 24	9 10
Sarkad	»	11 54	6 33	9 31
Gyula	»	12 18	6 57	10 01
Csaba	érk.	12 37	7 18	10 30
Csaba	ind.	2 05	7 29	4 32
Kétegyháza	»	2 34	7 57	5 03
Arad	érk.	3 32	9 —	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 5
Kétegyháza	»	6 14	12 33	10 54
Csaba	érk.	6 40	12 59	11 24
Csaba	ind.	7 —	1 38	4 50
Gyula	»	7 27	2 02	5 26
Sarkad	»	7 47	2 22	5 54
Kötegyán	»	7 57	2 32	6 10
Szalonta	»	8 23	2 57	6 47
Cséffa	»	8 43	3 15	7 18
Gyapju	»	— —	— —	— —
Less	»	9 04	3 33	7 51
Ősi	»	9 21	3 49	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	4 —	8 31

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh

		Tv. sz. sz.	Sz. v.
Nagyvárad — —	ind.	5 30	4 30
V.-Velencze — —	»	5 42	4 40
Félix-Fürdő — —	»	6 07	5 05
Kardó — — —	»	6 24	5 21
Nyárló — — —	»	— —	— —
Magyar-Gyepes —	»	7 21	6 11
Tasádfő — — —	»	7 39	6 28
Drág-Cséke — —	»	7 55	6 43
Magyar-Cséke— —	»	8 14	†7 —
Dusesd — — —	»	8 28	†7 13
Szombatság-Rogoz—	»	9 02	7 45
Hollód — — —	»	9 15	7 56
Gyanta — — —	»	9 31	8 10
Sólyom — — —	»	9 53	8 32
Borz — — —	»	†10 10	†8 47
Belényes-Ujlak —	»	10 22	8 57
Sonkolyos — —	»	†10 36	†9 09
Belényes— — —	»	11 22	9 42
Szudrics — — —	»	11 46	10 14
Lunka-Rézbánya —	»	12 19	10 29
Vaskóh — — —	érk.	12 35	10 43

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.

		Sz. v.	Tv. sz. sz.
Vaskóh — — —	ind.	4 15	2 —
Lunka-Rézbánya —	»	4 26	2 13
Szudrics — — —	»	4 50	2 42
Belényes— — —	»	5 16	3 22
Sonkolyos — —	»	5 36	†3 46
Belényes-Ujlak —	»	5 47	†3 58
Borz — — —	»	5 55	4 08
Sólyom — — —	»	6 09	4 30
Gyanta — — —	»	6 28	†4 51
Hollód — — —	»	6 41	5 12
Szombatság-Rogoz—	»	6 56	5 39
Dusesd — — —	»	7 22	†6 06
Magyar-Cséke— —	»	7 36	6 21
Drág-Cséke — —	»	7 55	6 42
Tasádfő — — —	»	8 09	†6 56
Magyar-Gyepes —	»	8 25	7 13
Nyárló — — —	»	— —	— —
Kardó — — —	»	9 03	†7 52
Félix-Fürdő — —	»	9 17	†8 06
V.-Velencze — —	»	9 38	8 31
Nagyvárad — —	érk.	9 49	8 43

Nagyvárad—Érmihályfalva.

		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad — —	ind.	4 25	6 44
B.-Püspöki — —	»	4 40	7 10
Bihar — — —	»	5 —	7 36
Paptamási — —	»	5 24	8 05
Gyapoly — — —	»	5 37	8 21
B.-Diószeg — —	»	5 53	8 44
Nagykágya — —	»	6 05	8 59
Székelyhid — —	»	6 28	9 32
Erselind — — —	»	6 49	10 —
Érmihályfalva —	érk.	7 19	10 36

Érmihályfalva—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Érmihályfalva —	ind.	6 13	5 20
Érselind — —	»	6 27	6 —
Székelyhid — —	»	7 10	6 48
Nagykágya — —	»	7 22	7 02
B.-Diószeg — —	»	7 35	7 22
Gyapoly — — —	»	7 50	7 40
Paptamási — —	»	8 11	8 8
Bihar — — —	»	8 29	8 33
B.-Püspöki — —	»	8 52	8 58
Nagyvárad — —	érk.	9 06	9 15

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

		V. v.	Tv. sz. sz.
Szombatság-Rogoz	ind.	9 10	7 50
Nánhegyesel — —	»	†9 36	†8 16
Dobrest — — —	»	9 46	8 26

Dobrest—Rogoz—Szombatság.

		V. v.	Tv. sz. sz.
Dobrest — — —	ind.	6 06	4 22
Nánhegyesel — —	»	6 16	†4 32
Szombatság-Rogoz	érk.	6 40	4 56

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.

		V. v.	Sz. v.
Nagyvárad — —	ind.	5 50	2 —
Ősi — — — —	»	6 09	2 14
Uj-Palota — —	»	6 24	2 29
Gyires — — —	»	6 41	2 42
Körösszeg — —	»	7 02	3 01
Szakál — — —	»	7 39	3 31
Nagy-Tóti — —	»	7 55	3 47
Komádi — — —	»	8 25	3 59
Iráz — — —	»	8 42	4 16
Kót — — — —	»	9 14	4 39
Vésztő — — —	»	9 40	5 10
Szeghalom — —	»	10 26	5 55
Körös-Ladány —	»	10 47	6 12
Kéthalom — —	»	11 05	6 30
Déva-Ványa — —	»	11 45	6 55
Özed — — —	»	12 03	7 15
Gyoma — — —	érk.	12 26	7 39

Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Gyoma — — —	ind.	3 40	2 30
Özed — — —	»	—	2 54
Déva-Ványa — —	»	4 37	3 26
Kéthalom — —	»	4 54	3 43
Körös-Ladány —	»	5 13	4 06
Szeghalom — —	»	5 40	4 38
Vésztő — — —	»	6 12	5 22
Kót — — — —	»	6 38	5 52
Iráz — — — —	»	6 52	6 07
Komádi — — —	»	7 10	6 38
Nagy-Tóti — —	»	7 22	6 50
Szakál — — —	»	7 48	7 23
Kőrösszeg — —	»	8 11	7 47
Gyires — — —	»	8 33	8 12
Uj-Palota— — —	»	8 47	8 27
Ősi — — — —	»	9 03	8 46
Nagyvárad — —	érk.	9 20	9 05

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

		V. v.	V. v.
Vésztő — — —	ind.	4 45	5 15
Okány — — —	»	5 07	5 33
Gyanta — — —	»	5 23	5 48
Sarkad-Keresztur —	»	5 36	5 57
Méhkerék — —	»	5 52	6 12
Kötegyán — —	érk.	6 —	6 19
Kötegyán — —	ind.	6 16	6 31
Pósa — — —	»	6 29	6 46
Ilye — — — —	»	6 48	6 58
Csegőd — — —	»	7 02	7 13
Erdő-Gyarak — —	»	7 12	7 23
Árpád — — —	»	7 21	7 33
Fekete-Bátor — —	»	7 39	7 54
Fekete-Tót — —	»	7 52	8 09
Tenke — — —	»	8 15	8 37
Rippa — — —	»	8 39	9 06
Mocsár-Gyanta —	»	8 51	9 19
Hollód — —	érk.	9 01	9 31

Hollód—Kötegyán—Vésztő.

		V. v.	V. v.
Hollód — — —	ind.	4 35	11 —
Mocsár-Gyanta —	»	4 46	11 12
Rippa — — —	»	5 2	11 33
Tenke — — —	»	5 24	12 10
Fekete-Tót — —	»	5 44	12 32
Fekete-Bátor — —	»	6 06	1 —
Árpád — — —	»	6 16	1 11
Erdő-Gyarak — —	»	6 25	1 21
Csegőd — — —	»	6 34	1 31
Ilye — — — —	»	6 57	1 51
Pósa — — —	»	7 07	2 02
Kötegyán — —	érk.	7 19	2 15
Kötegyán — —	ind.	8 06	2 40
Méhkerék — —	»	8 15	2 50
Sarkad-Keresztur —	»	8 33	3 10
Gyanta — — —	»	8 43	3 21
Okány — — —	»	9 02	3 42
Vésztő — — —	érk.	9 20	4 02

Székelyhid—Margitta—Sz.-Somlyó.

		V. v.	Sz. v.
Székelyhid — —	ind.	9 40	6 40
A.-Keresztur — —	»	10 30	7 22
V.-Ábrány — —	»	10 44	7 35
Monos-Petri — —	»	10 55	7 45
Margita — — —	»	11 20	8 04
Felső-Ábrány — —	»	11 34	8 17
Száldobágy — —	»	11 56	8 37
Bályok — — —	»	12 10	8 50
Szeplak — — —	»	12 33	9 12
Ipp — — — —	»	1 03	9 40
Sz.-Nagyfalu — —	»	1 25	9 59
Szilágy-Somlyó —	érk.	1 49	10 22

Sz.-Somlyó—Margitta—Székelyhid.

		Sz. v.	V. v.
Szilágy-Somlyó —	ind.	3 18	1 50
Sz.-Nagyfalu — —	»	3 43	2 17
Ipp — — — —	»	4 —	2 35
Széplak — — —	»	4 35	3 12
Bályok — — —	»	4 47	3 25
Szoldobágy — —	»	5 01	3 40
Felső-Ábrány — —	»	5 19	4 —
Margita — — —	»	5 38	4 22
Monos-Petri — —	»	5 48	4 33
V.-Ábrány — —	»	5 58	4 44
A.-Keresztur — —	»	6 11	4 58
Székelyhid — —	érk.	6 50	5 39

Szeghalom—Füzes-Gyarmat.

		V. v.	V. v.
Szeghalom — —	ind.	10 20	5 50
Füzes-Gyarmat —	»	10 45	6 17
B.-N.-Bajom — —	»	11 43	7 15
B.-Udvari — —	»	11 58	7 30
Szerep — — —	»	12 09	7 41
P.-Ladány — —	érk.	1 —	8 32

Füzes-Gyarmat—Szeghalom.

		V. v.	V. v.
P.-Ladány — —	ind.	6 50	2 04
Szerep — — —	»	7 40	2 48
B.-Udvari — —	»	7 54	3 01
B.-N.-Bajom — —	»	8 17	3 23
Füzes-Gyarmat —	»	9 09	4 07
Szeghalom — —	érk.	9 30	4 28

A vonatok közl-kedési ideje középeurapai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelzik
A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

NYILTTÉR.

—

Szülők figyelmébe!

Az őszi évadra ujonnan érkezett

fiu fehérnemüek, kalapok, nyakkendők, czipők, harisnyák, zsebkendők,

a legjobb minőségben, igen mérsékelt határozott árak mellett kaphatók

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és diszmüáruházában

Bémer-tér Bazár-bérház.

Telefon 362. 338.

TANKÖNYVEK,

melyek a

Főgymnasium . . . . . .
Áll. főreál . . . . . .
Felső kereskedelmi . . . .
Orsolya-zárda . . . . . .
Községi polgári . . . . . .

valamint **az összes elemi iskolákban**

használtatnak,

uj és ódon állapotban, eredeti bolti illetve *fél áron* kaphatók

Csathó Gábor és Társa

könyv- és papirkereskedésében
(Nagyvárad város összes községi iskoláinak szerződéses szállitói)

Nagyváradon, Fő-utcza 3-ik szám.
(régi »Bazár«-épület) 388

Iskolatáskák, könyvszijak, rajzeszközök, rajztáblák, rajzvonalzók, zsebtintatartók s egyszóval minden kigondolható *iskolai, rajz- és festőszerek elismert legjobb bevásárlási forrása.*

Az összes nagyváradi tanitézetek tankönyvjegyzékei dijmentesen kaphatók.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhivjuk

tüz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kivánók rendelkezésére.

339 **Nagyváradi Takarékpénztár, részvénytársaság.**

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó őszi szállitásra, rendelések már most elfogadtatnak. 117

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege-, bor- és déligyümölcsüzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szöllőeladás.

Csemege szöllő **kilója 24 kr.**

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és czukordinnyékben nagy választék.

Nagy raktár **sajtnemüek, prágai sódar, szalámiból.** Naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhirü

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal dijtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számitunk s dijtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABO ÉS HAJNAL.

Körösvölgyi saját termésü asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Naponta mindennemü friss gyümölcsök kicsinyben és 5 kilós postakosarakban.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkitünőbb csokoládés gourmandcsemege 1 darab 15 kr.

Róm. kath. vallásu

n e v e l ő n ő

kerestetik 3 leány gyermek mellé, kik közül egyik III-ik polgárista, kettő elemi iskolába jár. **A német nyelv birása feltétlenül** megkivántatik. Czimbalmon játszók előnyben részesülnek.

Ajánlatok **Körner József** budurászai körjegyzőhöz intézendők. 385

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butor gyárosoknál, 29

Nagyvárad, Zöldfa utcza elején

Hirdetés.

A Nagyváradi Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

müködését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — **mulasztási illeték fizetése nélkül** — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át,* vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyváradi Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utcza* (Sándor Samu-ház.)

359 **Az igazgatóság.**

---

312 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"

müködését Kossuth Lajos-utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után **5%** kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámitolása.

Előlegek értékpapirokra és árukészletre.

Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.

Értékpapirok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

A helybeli és összes iskolákban használatban levő

Tankönyvek

segédkönyvek, továbbá mindenféle *iró- és rajzszerek* a legjobb minőségben és legjutányosabb árban kaphatók

SEBŐ IMRE

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedésében Nagyváradon.

Fő-üzlet:
Fő-utcza, Oláry-ház.
Telefon: 276. szám.

Fiók-üzlet:
Nagypiacz-tér Andrényi-palota.
Telefon: 152. szám.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.